

Agendapunt: Voorstel gemeentelijke herindeling Hoeksche Waard

Inbreng CDA-fractie in Provinciale Staten op woensdag 22 februari 2017

Uitgesproken door fractievoorzitter Meindert Stolk

(gesproken tekst geldt)

Voorzitter,

- Vandaag ronden we een belangrijke fase af in de besluitvorming over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard. Een discussie die al vele jaren loopt en waar al heel veel over geschreven en gesproken is. Het is goed dat Provinciale Staten daar nu een uitspraak over moet doen. Inwoners, hun organisaties en gemeentebestuurders hebben behoefte aan en recht op duidelijkheid.
- Veel argumenten zijn gewisseld. En vandaag moeten we uitspreken hoe we die vele argumenten wegen. Ook vandaag begin ik er mee dat de CDA-fractie heeft geworsteld met die afweging. Een herindeling opleggen waar drie van de vijf gemeenteraden zich tegen hebben uitgesproken, is immers een zwaar instrument en een ingrijpend besluit. Of er voldoende redenen is om zo'n besluit toch te nemen, is een vraag die niet lichtvaardig te beantwoorden is. Het is geen wiskundige puzzel waarbij je zaken optelt en aftrekt, en je automatisch tot een uitkomst of conclusie komt. Waar we voor staan is niet een optelsom, maar een bestuurlijke afweging waarbij we de inschatting maken of de regio voldoende toegerust is om de maatschappelijke opgaven goed aan te kunnen.
- Steeds meer van die maatschappelijke opgaven – of het nu gaat om ruimtelijke, economische of sociale vraagstukken – liggen op regionaal niveau en moeten ook op dat niveau worden opgepakt. Dat vraagt een regionaal beleid, besluitvaardigheid en slagkracht. Bovendien staan ook de ontwikkelingen in de regio bepaald niet stil. Kijk bijvoorbeeld naar de nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee, de Drechtsteden en de MRDH. Dat maakt het nodig dat ook de Hoeksche Waard kan optreden als een sterke gesprekspartner.
- Dat vereist een structuur die dat mogelijk maakt en waarborgt. Het is positief dat dat unaniem onderschreven wordt en dat alle 35 raadsfracties in de Hoeksche Waard hebben aangegeven dat:
 - de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is;
 - er behoefte is aan harmonisatie van beleid en uitvoering;
 - er meer besluitvorming dient plaats te vinden op regionaal niveau;
 - de besluitvorming nu te traag en te stroperig is, en meer slagkracht noodzakelijk is.
- Helaas is van die eensgezindheid geen enkele sprake meer wanneer het gaat om de keuze welke bestuurlijke structuur het beste tegemoet komt aan deze uitgangspunten. Uit de vele gesprekken en bijeenkomsten die we gehad hebben (waarbij we gesproken hebben met bestuurders, maatschappelijke organisaties, volksvertegenwoordigers en inwoners), blijkt telkens weer een diepe verdeeldheid over de keuze die gemaakt moet worden of de regio het meest gebaat is bij een versterkte samenwerking met doorzettingsmacht, of een gemeentelijke herindeling tot één gemeente. Die verdeeldheid is er ook tussen de vijf CDA-fracties in de regio.

- In de Commissie Bestuur en Middelen heb ik vorige week de samenwerkende raadsfracties gecompimenteerd met de energie die zij gestoken hebben in de uitwerking van een samenwerkingsmodel met doorzettingsmacht. Een constructieve poging om een oplossing te creëren en overeenstemming te bereiken. Ook die handreiking heeft niet geleid tot overeenstemming in de regio.
- Omdat overeenstemming onhaalbaar bleek, werd in januari 2016 – volgens afspraak en met instemming van alle vijf de gemeenten – besloten dat de provincie de regie overnam. Iedereen was het er immers over eens dat er wel een besluit moest komen. Maar daarmee was ook duidelijk dat dat een besluit zou worden dat naar alle waarschijnlijkheid niet op ieders instemming zou kunnen rekenen.
- We zullen als PS die knoop dus moeten doorhakken. De CDA-fractie heeft zeer serieus gekeken naar het model voor versterkte samenwerking met doorzettingsmacht. Alles afwegend is de meerderheid van onze fractie tot de overtuiging gekomen dat dat model niet de juiste oplossing is voor de toekomstige uitdagingen van de Hoeksche Waard.
- Belangrijke overweging daarbij is dat wij onvoldoende vertrouwen hebben in de mogelijkheid om een samenwerking op te leggen aan gemeenten die dat niet willen. We onderschrijven de reactie van GS dat de instrumenten die daarvoor worden genoemd (bijv. de WGR), daar niet voor bedoeld zijn en niet effectief zijn. De mogelijkheden om hier als provincie in te sturen zijn te beperkt. Een minderheid van de fractie maakt hierbij een andere afweging door de inschatting dat wanneer een herindeling van de baan is, de vijf gemeenten geen andere keuze hebben dan de samenwerking te intensiveren. Bovendien zijn zij er niet van overtuigd dat een herindeling kan rekenen op voldoende draagvlak, noch dat de urgentie is aangetoond in termen van financiën en slagkracht, om die op te kunnen leggen.
- Een tweede knelpunt in het samenwerkingsmodel is de paradox in de argumentatie: we willen autonoom blijven, en dat doen we door veel van onze bevoegdheden af te staan. Uiteindelijk worden zelfs zeventien beleidsterreinen genoemd waarbij de doorzettingsmacht bij het samenwerkingsorgaan wordt gelegd. Als dit wettelijk al mogelijk is, betekent het een te grote verzwakking van de positie van de gekozen gemeenteraden.
- Zoals ik aangaf, is de besluitvorming geen eenvoudige optelsom, maar worden standpunten bepaald door bestuurlijke inschattingen en afwegingen. De zeven Statenleden van het CDA doen dat met grote zorgvuldigheid, zoekend naar de beste keuze voor de inwoners van de Hoeksche Waard. Uiteindelijk leidt dat er binnen onze fractie toe dat de keuze om het college te volgen in het voorstel om een herindeling te adviseren, door twee fractieleden niet kan worden ondersteund. Dit zal uiteraard tot uitdrukking komen bij de stemming.
- Ook vorige week in de Cie. B&M hebben we uitvoerig kunnen spreken over het voorstel van het college en heb ik namens de CDA-fractie diverse zorg- en aandachtspunten genoemd. Die ga ik vandaag niet allemaal herhalen, maar toch nog een enkel punt:
 - Allereerst dat we het er van harte mee eens zijn om in het advies op te nemen dat wanneer het komt tot een herindeling, de naam van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard de meest logische is.

- Wij begrijpen de inzet van GS dat wanneer het komt tot een herindeling, het verstandig is om die dan zo snel mogelijk te realiseren. In dat licht zien we ook het voorstel van GS om in het advies het jaar 2019 op te nemen in plaats van 2020. Nadrukkelijk pleiten we echter ook voor zorgvuldigheid. Er is immers dan nog een heel wetgevingstraject te gaan, en de politieke ontwikkelingen op en rond 15 maart zijn nog zeer ongewis. Tempo is goed, maar het moet ook zorgvuldig en verantwoord. Het kan wat ons betreft niet zo zijn dat de politieke partijen in de regio pas eind van dit jaar uitsluitel krijgen of er in maart 2018 wel of geen verkiezingen gehouden worden.
- Als een meerderheid van PS vandaag besluit in te stemmen met het collegevoorstel om een herindeling te adviseren, dan is dat uiteraard een belangrijke en ingrijpende stap. Maar het mag zeker niet de afsluiting zijn van het proces. Het CDA pleit nadrukkelijk voor een blijvende en actieve betrokkenheid bij de regio.
- Waar nuttig en mogelijk moet we ondersteuning bieden bij het herstellen van de eensgezindheid in de regio. De vele discussies en debatten hebben geleid tot een verharding van de standpunten. Dat is niet goed en niet gewenst. Waar mogelijk moeten wij helpen dat te doorbreken. Dat kan wat ons betreft onder meer door ook een aantal inhoudelijke zaken te agenderen, waarbij we denken aan:
 - de uitwerking van een actief kernenbeleid (gericht op behoud van de eigenheid van de zeventien kernen);
 - de uitwerking van een integrale gebiedsagenda;
 - maatregelen om een economische impuls voor de regio te creëren.
- Voorzitter, discussies over herindelingen liggen altijd buitengewoon gevoelig en dat is ook niet onlogisch. Het gaat immers om belangrijke besluiten waarbij niet alleen de ratio, maar ook emoties een rol spelen. Juist in dit soort processen is het daarom van het grootste belang, om de stappen in de besluitvorming met de grootst mogelijke zorgvuldigheid en transparantie te zetten. Terugkijkend zien we dat er ongetwijfeld punten zijn die beter hadden gekund of waarop we tekort geschoten zijn. Het CDA vindt het belangrijk dat GS en PS hier lering uit trekken en ziet daarom graag dat het proces van afgelopen jaar geëvalueerd wordt.
- Een besluit tot één nieuwe gemeente betekent ook afscheid nemen van vijf vertrouwde gemeenten. Dat raakt ook aan gevoelens van verbondenheid met je dorp of stad, aan identiteit, aan gemeenschapszin. Zaken die belangrijk zijn en die we moeten koesteren. Als de meerderheid van PS vandaag instemt met het collegevoorstel, dan wordt de belangrijkste uitdaging te laten zien dat het mogelijk is om een bestuurlijke schaalvergroting te realiseren, waarbij de waardevolle aspecten van de kleinschaligheid van de kernen, behouden blijft. Elders in het land en gelukkig ook in onze provincie zien we voorbeelden dat dat kan. Dat wekt vertrouwen. De CDA-fractie hoopt, verwacht en zet zich er graag voor in om dat ook in de Hoeksche Waard te realiseren.